

Млинівський державний технолого-економічний коледж

Інструкційна картка Навчальна практика № 15.

Дисципліна: Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин.

Вид заняття: навчальна практика.

Місце проведення: клініка коледжу, навчально-дослідне господарство.

Тривалість заняття: 270 хв.

Тема: Введення зондів і катетерів, використання різних терапевтичних апаратів і приладів.

Мета заняття: Засвоїти методику зондування шлунка у коня, свині, собаки, рубця у ВРХ і ДРХ; введення в сітку магнітних зондів і кілець; методику катетеризації сечового міхура.

Методи: демонстрація, бесіда, самостійна робота під керівництвом викладача.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН: с/г тварини, ротостравохідні зонди, носостравохідні зонди, зонд Черкасова, зівник Байєра, магнітні зонди Меліксетяна, Коробова, магнітні кільця, катетери металеві для кобил, корів, катетери для жеребців, бугаїв, гумові катетери, лікарські речовини, вазелін, спирт, мило, рушники, слайди.

Література (основна):

1. Судаков М.О., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин: Практикум. – К.: Вища школа, 1995. – 206 с.
(стор. 112–119)
2. Судаков М.О., Цвіліховський М.І., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с.
(стор. 55–58; 67–74)

Інструктаж на робочому місці.

Самостійна робота

Зміст, послідовність виконання завдань.

Завдання 1. Провести зондування шлунка, описати методику:

Методичні вказівки

1.1. У коня.

Шлунок у коня зондують з метою введення рідких лікарських форм, виведення газів, кормових мас, взяття вмістимого. Для цього застосовують носостравохідний зонд, що собою являє резинову трубку довжиною не менше 2,5 м і діаметром 16–18 мм, з декількома боковими отворами на заокругленому кінці зонда. Лікарські речовини, вводять через воронку вставлену у вільний кінець зонда, при цьому зонд з воронкою піднімаємо вище рівня положення голови. Якщо рідина по зонду не проходить по причині: перегину зонда,

погруженням у вмістиме шлунка то для цього зонд необхідно дещо відтягнути на (10-15 см) і ввести рідину.

Для того щоб промити шлунок, голову коня дещо піднімаємо до гори, через воронку вливаємо до 10 літрів теплої води, потім кінець зонда з воронкою опускаємо нижче рівня голови, ший, щоб створити зворотній витік рідини з шлунка. Після виходу всієї рідини з шлунка на зовні зонд з воронкою піднімаємо знову до гори вище положення рівня голови, ший і знову вливаємо до 10 літрів теплої води. Такі процедури повторюємо до тих пір поки з шлунка не стане виходити майже чиста вода.

Вмістиме з шлунка можна відкачувати насосом Косовського. Після проведення необхідних процедур зонд обережно виводимо назовні. Якщо не вдається ввести зонд по загальному нижньому носовому ходу, то можна ввести через рот, однак це зробити дуже важко. Для цього необхідно голову коня витягнути на рівень з шиєю, у ротову порожнину вставляємо зівник, фіксуємо язик, і через отвір півника вставляємо зонд і у момент ковтальних рухів зонд проштовхуємо у стравохід.

Після постановки зонда необхідно впевнитись у правильності попадання його у шлунок. Для цього необхідно:

- провести пальпацію стравоходу у ділянці ший;
- відчуття специфічного запаху з вільного кінця зонда;
- прикладанням вуха до вільного кінця зонда і прослуховування своєрідних звуків;
- приклавши гумову грушку до вільного кінця зонда вона повільно наповнюється повітрям.

1.2. У свині, собаки.

Для зондування шлунку свині використовуємо носостравохідний зонд. При постановці зонда, свиней фіксують у боковому лежачому або сидячому положенні. При цьому використовують зівник Шарабріна зафіксувавши його, через отвір зівника вставляємо зонд і у момент ковтальних рухів проштовхуємо у стравохід. Для правильності постановки зонда проводимо діагностичні проби:

- вливаємо рідину через воронку у зонд, якщо рідина йде швидко, значить зонд у шлунку;
- наявність кашлю є свідченням що зонд потрапив у гортань-трахею, для цього зонд дещо відтягує назад і знову проводимо у органи травлення;
- вихід специфічного запаху через воронку з вільного кінця зонда є свідченням попадання його у шлунок;
- приклавши вухо до вільного кінця зонда прослуховування своєрідних звуків є свідченням попадання зонда у шлунок.

Переконавшись у правильності постановки зонда проводимо необхідну процедуру:

- введення рідких лікарських форм;
- виведення газів;
- взяття вмістимого шлунка;
- промивання шлунка.

Зондування шлунка собаки проводять ротостравохідним зондам. Для цього використовують зівник і через його отвір (зівника) вводимо зонд у ротову порожнину, і у момент ковтальних рухів проштовхуємо зонд у стравохід. Після проведення діагностичних проб правильності постановки зонда проводимо необхідні процедури

Завдання 2. Провести зондування рубця у жуйних, описати методику.

Методичні вказівки

Зондування рубця жуйних найчастіше проводиться з метою виведення газів, взяття вмістимого при підозрінні на отруєння. При зондуванні рубця використовують ротостравохідний зонд для ВРХ, зонд Черкесова, Доценко. Зонд являє собою гумовий шланг відповідної довжини і діаметру.

Зонд Черкесова являє собою опругу прорезинову трубку із капроновим шнуром, що служить для підняття зонда у рубці і проштовхуванням кормових мас застряглих у зонді і виведенні води із рубця.

Зонд Доценко є подібним до зонда Черкесова але відмінність полягає у тому що у нього немає капронового шнура і більший за діаметром, цей зонд використовують з метою промивання рубця.

Зонди вводять у рубець в стоячому положенні тварин з припіднятою головою до гори. Для цього необхідно фіксувати тварину і ротову порожнину використовуючи зівник. Зафіксувавши тварину і ротову порожнину при допомозі зівника вводимо зонд у рот слідкуємо за ковтальним рухом, при його наявності (ковтального руху) зонд проштовхуємо у глотку, стравохід.

Для правильності постановки зонда слід провести діагностичні проби:

- відсутність кашлю;
- наявність специфічного запаху із вільного кінці зонда;
- наявність звуків гуркотіння і інші приклавши вухо до вільного кінці зонда.

Для зондування рубця у дрібної рогатої худоби використовують носостравохідний зонд для ВРХ, який вводиться через ротову порожнину.

Завдання 3. Провести зондування сітки зондом Коробова. Ввести магнітні кільця, описати методику.

Методичні вказівки

Магнітні зонди з розбірною головкою і порожнистим штоком конструкції Телятникова, а також Коробова з співавторами призначені для витягання із тканин і порожнини сітки, із порожнини рубця великої рогатої худоби сторонніх феромагнітних предметів, які потрапили з кормом, магнітних кілець та інших магнітних укладок, які вводяться ветеринарними спеціалістами для профілактики травматичного ретикуліту.

Зонд складається з розбірної магнітної головки, лопатевої манжетки, порожнистого фігурного штока, гумового кільця або капронового шнура і гнучкої тяги.

Дослідження сітки тварин магнітним зондом з розбірною головкою і порожнистим фігурним штоком проводять так. Тварині випоюють 8-16 л води

або рідкої бовтанки. Потім змазують вазеліном лопатеву манжетку зонда, гнучку тягу і витягують останню з бокового отвору фігурного штока до упору. Туго натягуючи, намотують її на праву руку так, щоб магнітна головка стала мовби продовженням фігурного штока і без найменшого звисання утримувалася в такому положенні потрібний проміжок часу. Помічник фіксує голову тварини в трохи піднятому стані. Рот тварини слід утримувати відкритим. Для цього по беззубому краю вводять в ротову порожнину тварини кисть лівої руки, захоплюють кінчик язика і великий палець упирають в тверде піднебіння.

Ковзними рухами до центра твердого піднебіння магнітну головку з фігурним штоком вводять на корінь язика тварини і швидко звільняють праву руку від гнучкої тяги. Слідом виливають з гумової пляшки в рот досліджуваної тварини два ковтки води і через боковий отвір фігурного штока проштовхують в бік глотки гнучку тягу на 25-30см. Для збереження цілісності гнучкої тяги порожнистий фігурний шток розміщують між зубами з лівого боку і надійно фіксують під нижньою щелепою гумовим кільцем або ременем з пряжкою.

Зручно фіксувати його і капроновим шнуром, який просмикують через обидва отвори ланок, на кінцях роблять міцні вузли і оплавляють їх вогнем. Шнур протягують під нижньою щелепою, по внутрішній поверхні заднього виступу штока і, туго натягуючи, намотують, починаючи знизу, на основу рога і міцно зав'язують вузлом з петлею. Шнуром можна фіксувати фігурний шток в ротовій порожнині тварини, двічі обмотуючи нижню щелепу позаду передніх зубів. Вільні кінці шнура зв'язують під щелепою.

Просування магнітної головки в бік сітки можна прискорити, якщо дати тварині невелику порцію води з одночасним проштовхуванням гнучкої тяги через порожнистий фігурний шток в бік глотки.

Місце розміщення магнітної головки визначають за показанням стрілки компаса, який переміщують від губ вздовж зубної аркади, глотки, стравоходу і по лінії ліктьового суглоба. Відхилення одного з кінців стрілки компаса в ділянці від сьомого міжребер'я до ліктьового суглоба вказує, що магнітна головка знаходиться в порожнині сітки.

Через 30 хв зонд повільно виймають, натягуючи правою рукою гнучку тягу. Зонд пропускають між вказівним і середнім пальцями лівої руки, що дає змогу притиснути його між пальцями в момент перехвату тяги правою рукою.

Якщо спазм сфінктера чи стравоходу перешкоджає витяганню зонда, тварині вливають з пляшки в рот кілька ковтків води, після чого рівномірним натягуванням за гнучку тягу, без особливих фізичних зусиль, витягують назовні магнітну головку і причеплені до неї металеві предмети.

Багаторічний досвід І.О. Телятнікова показав, що при наявності 10 магнітних зондів з розбірною головою і порожнистим фігурним штоком доцільно застосовувати експрес-метод для витягування сторонніх феромагнітних тіл з сітки жуйних. Суть його полягає в тому, що після введення зонда десятій корові у першої його виймають і так продовжують роботу до кінця.

Універсальний магнітний зонд Телятнікова ще більш зручний і надійний в роботі. Він складається з постійного магніту, корпусу магнітної головки, бочкоподібної гумової розпірки, нарізної пробки з хвостовиком, лопатевої манжетки, ланок ланцюга, нарізного штуцера з гвинтом, обмежувального кільця і шнура. Сила магнітного притягання постійного магніту - понад 5 кг. Корпус магнітної головки має з боків три широкі поздовжні вікна для вільного доступу феромагнітних предметів до магніту. Для введення магнітної головки зонда в просвіт стравоходу використовують ветеринарний совок. Після відповідної підготовки і дезінфекції обладнання в робочій частині совка розміщують головку універсального магнітного зонда. При цьому хвостовик повинен розміщатися в осьовому отворі, а перша ланка ланцюга увійти в паз над цим отвором. Ланцюг натягують і стискають правою рукою разом з рукою совка. Підготовлену таким чином передню частину совка вводять в просвіт стравоходу тварини, потім з-під правої руки звільняють ланцюг. Притримуючи його пальцями лівої руки позаду різців, совок повертають на 180°. Під дією своєї маси і деякого переміщення совка орально магнітна головка випадає з нього в потрібному відрізку стравоходу. Після цього совок виймають назовні і в наявний на вільному кінці його ручки паз вставляють ланку з середньої частини видимого відрізка ланцюга, досилають його слідом за магнітною головою в просвіт стравоходу, тим самим прискорюючи проходження останнього в сітку тварини.

Для виведення гострих металічних предметів з сітки жуйних використовують магнітні зонди авт. Меліксетяна, Коробова, Телятнікова і ін.

Магнітний зонд Коробова називається ротостравохідний удосконалений. Складається з магнітної головки, металічної ланцюжки, гумової прокладки, шланга, трубчастого металічного зівника, фіксувальної пластинки з шнурками що прикріплені до зівника. Зонд ставиться у стоячому положенні тварини з профілактичною метою до 30 хв., з лікувальною метою до 1 доби. Магнітний зонд Меліксетяна називається носостравохідний універсальний і складається з магнітної головки, гумової прокладки, металічного ланцюжка, шланга, кліюшки.

Ставиться зонд у стоячому положенні тварини з профілактичною або лікувальною метою до доби. Перед постановкою магнітного зонда тварині за 10-12 год не давати їсти а рідини, у вигляді пійла, води не обмежувати. Зразу після постановки зонда тварині бажано дати пити.

Постановка магнітних кілець проводиться з профілактичною метою. Помічник фіксує голову тварини. Лівою рукою через беззубий край виводить кінчик язика з ротової порожнини убік, а правою вводять у ротову порожнину на корінь язика корнцанг, на браншах якого надіті гумові наконечники і затиснуті магнітні кільця. Язик відпускають, і тварина, роблячи кілька ковтальних рухів, ковтає кільця, які через стравохід та передню частину рубця потрапляють у сітку.

При наявності гострих металічних предметів кільце збирає їх на свою поверхню тим самим не дає можливості проникненню феромагнітних тіл у

діафрагму і далі, в серцеву сорочку, тобто попереджує виникнення хвороби травматичний ретикулоперикардит, або ретикулоперитоніт.

Завдання 4. Провести катетеризацію сечового міхура, описати методику.

Методичні вказівки

Для тварин різного виду і статі застосовують різні сечові катетери. Для введення їх самкам у деяких випадках доводиться використовувати вагінальні дзеркала. Сечові катетери повинні відповідати ширині і довжині уретри. Вони бувають металеві, ебонітові, пластмасові і гумові з мандреном.

Перед введенням катетер дезінфікують (в теплому розчині), потім покривають тонким шаром вазеліну або вазеліновим маслом, після чого вводять в отвір уретри і плавними рухами поступово просувають до сечового міхура. Всіх тварин перед катетеризацією сечового міхура фіксують. Великих тварин краще поставити у фіксаційний станок. Можна також піднімати грудну кінцівку або накладати на тазові кінцівки пута. Коням інколи накладають на верхню губу закрутку, а коровам — на носову перетинку щипці Гармса. Собакам надівають намордник або накладають петлю із тасьми на щелепи.

Жеребцям сечовий катетер вводять після витягування пеніса, головку якого обмивають антисептичним розчином, після чого, утримуючи пеніс великим і вказівним пальцем лівої руки, правою рукою вводять катетер в отвір уретри. В ділянці сідничної вирізки катетер просувається важко, тому що уретра тут має крутий згин. Для дальшого просування катетера треба рухом руки в ділянці промежини знизу вгору і вперед направити катетер по згину уретри.

При введенні сечового катетера кобилам слід спочатку ввести кисть лівої руки в піхву і знайти вказівним пальцем отвір уретри, розміщений на нижній стінці піхви, потім, не виймаючи пальця із отвору уретри, ввести в нього катетер і плавно просунути до сечового міхура. В окремих випадках застосовують вагінальне дзеркало.

При введенні сечового катетера коровам слід враховувати наявність дивертикула, розміщеного перед устям уретри. Його прикривають пальцем лівої руки, а потім над пальцем вводять катетер в уретру, просуваючи його до сечового міхура. Краще застосовувати вагінальне дзеркало Іванова і, піднімаючи складку, що прикриває устя уретри, вводити катетер, піднявши його задній кінець.

Вівцям, козам і свиноматкам вводять сечовий катетер так само, як і коровам.

Для введення сечового катетера собакам-самцям необхідно витягти пеніс і знайти отвір уретри на верхівці головки пеніса. Отвір уретри у собак-самок розміщений, як і в інших тварин-самок, на нижній стінці піхви, під складками слизової оболонки. Сечовий: катетер зручніше вводити, застосовуючи вагінальні дзеркала.

Введення сечового катетера бикам, баранам, козлам і кнурам неможливе без попередньої анестезії соромітного нерва в зв'язку з наявністю у них сигмоподібного згину пеніса.

Для діагностики сечокам'яної хвороби застосовують рентгенологічне дослідження сечової системи.

Висновок.

Після виконання завдань студенти повинні

Знати: Методику зондування шлунка у коня, свині, собаки, рубця у ВРХ і ДРХ; введення в сітку магнітних зондів і кілець. Методику проведення катетеризації сечового міхура.

Вміти: Застосовувати на практиці зондування шлунка у коня, свині, собаки, рубця у ВРХ і ДРХ; введення в сітку магнітних зондів і кілець. катетеризацію сечового міхура у самок і самців.

Заключний інструктаж і завдання додому

1. Оформлення звіту навчальної практики в зошиті.
2. Прибирання робочих місць.
Л. 1. С. 112–119;
Л. 2. С. 55–58; 67–74.